

Fadern, sonen och bilderna

Av
PONTUS KYANDER

De svartvita filmsekvenserna ser vi först män och fängelseinteriorer från femtio- eller sextiotalet. Det skulle kunna vara Långholmen, av de tårtformade rastutrymmena att döma, men det spelar strängt taget inte så stor roll. Det handlar inte om fångarna och fängelset.

Det handlar heller inte om killen som berättar om tjusningen i att använda droger, eller om de amerikanska soldaterna som varit fångar hos FNL och hemma berättar om sin syn på det orättfärdiga kriget.

Och hur mycket man än dras med i Black Power-ledaren Stokely Carmichals eleganta och långsamma retorik, är det inte heller om detta som Mats Hjelm videoprojektion "Man to Man" på Galleri 21 handlar. Och den feta portugisiska mannen som argumenterar med våldsamt engagemang för fascistregimens ledare, inte heller är det han som bär upp berättelsen.

Mats Hjelm dubbla videoprojektion låter svartvita dokumentärfilmer som hans far gjort brytas mot egna bilder, där bland annat en långsam inflygning över ett stadslandskap och lika långsamma svep över stilla våtmarker bryts mot faderns filmbilder. Bilder utan berättande innehåll interfolierar bilder där berättandet står i centrum, antingen som talad text eller reportagebilder.

"Man to Man" är på ett plan ett samtal med en far som inte längre är i livet men som lämnat ett rikt livsverk bakom sig. Kanske också ett tungt arv, för en son som själv ägnar sig åt film och bilder. Men om ett tidigare verk, "White Flight", rymmer ett moment av konkurrens med fadern, är det nya videoverket mer nyfiskt granskande och prövande. Han har vänt ut och in på kappsäcken, plockat upp och plockat isär bitar han funnit till en ny helhet.

Kittet i "Man to Man" är alltså inte en konventionell berättarform, utan snarare en tidskänsla från ett förgånget – själv inser jag plötsligt att det sextioal jag själv vuxit upp i är lika avlägset och

främmande för mina barn som mina egna föräldrars berättelser om uppväxten i krigsårens Finland var för mig. Tid och minne förmultnar och bleknar med överraskande hastighet.

Det är människorna i bilderna som fångar. Tidsflödet är knappast lineärt, utan det är som om berättelsen rörde sig kring en punkt som aldrig helt berörs. Till detta bidrar också musiksättningen av verket, där samma litet udda sång av Yma Sumac/Amy Camus återkommer. Valet av artist är knappast en slump: en sång på ett icke-existerande språk av någon som påstår sig vara antingen indianprinsessa eller Brooklyntjej.

Verket rör sig kring en liknande dubbelhet kring identiteten. Ansiktet i spegeln som Mats Hjelm håller upp för sig är faderns; det är som en symbolisk form av kannibalism. Genom att förtära anförvanten övertar vi dennes identitet. I detta ligger också en akt av försoning.

Mats Hjelm: Man to Man. Galleri 21, Råd-
mansgatan 5, Malmö, t o m 29.10.

Pontus Kyander är konstkritiker.